

Amsterdam **B**orn **C**hildren and their **D**evelopment

NIEUWSBRIEF

september 2018

- Nieuwe vragenlijst ronde 2019
- Stress en voeding onderzoek
- Meedenken over ABCD-onderzoek
- Verschil vader en moeder

ABCD-update

De ABCD-studie al 15 jaar!

Wat houdt het onderzoek van de ABCD-studie ook alweer in?

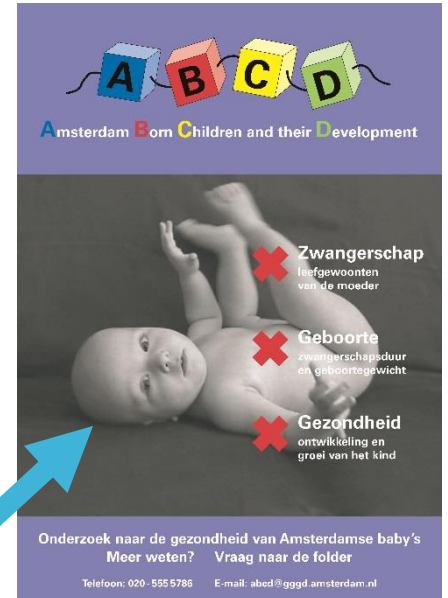
Wij volgen de gezondheid van jullie als moeder en kind al vanaf de zwangerschap. Tijdens de zwangerschap heeft de moeder een vragenlijst ingevuld, bloed afgeestaan en toestemming gegeven aan de ABCD-studie voor het volgen van haar kind.

Ondertussen zijn er sinds de geboorte drie grote onderzoeksrondes geweest:

- Vragenlijst onderzoek vlak na de geboorte.
- Lichamelijke metingen en vragenlijsten toen de kinderen vijf jaar waren.
- Lichamelijke metingen en vragenlijsten toen ze elf jaar waren.

Ook zijn er de afgelopen jaren kleinere deelonderzoeken gedaan, zoals conditiemetingen in het Olympisch stadion, 24-uurs metingen van beweging en slaap en het nu lopende onderzoek naar stress waarvoor kinderen in de MRI gaan. Voor deze deelonderzoeken worden niet alle ABCD-kinderen uitgenodigd.

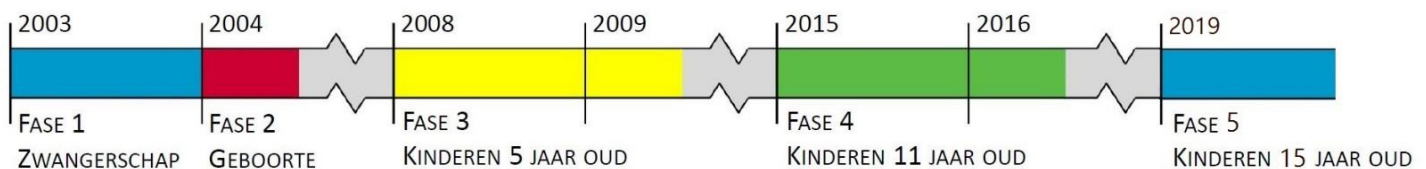
De poster bij de start van de ABCD-studie in 2003!

Sociaaleconomische en etnische verschillen

Met de verzamelde informatie doen wij onderzoek naar leefgewoonten en omstandigheden (van het hele gezin) die de gezondheid en ontwikkeling van kinderen beïnvloeden. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan: hebben kinderen vaker gedragsproblemen als de moeder tijdens de zwangerschap veel stress had? Of zijn zwaardere baby's, ook zwaarder als ze kind zijn? En is er een verband tussen luchtverontreiniging en denkvermogen? In de toekomst willen we nog meer vragen beantwoorden. Dan kunnen we jonge (aanstaande) ouders beter voorlichten.

Ook kijkt de ABCD-studie naar de gezondheid en ontwikkeling van kinderen van verschillende etnische en sociaal-economische afkomst. Wanneer en waarom ontstaan verschillen? En wat kunnen we eraan doen?

De toekomst van de ABCD-studie

Alle ABCD-deelnemers zitten nu in de puberteit. Dit is de leeftijd waarop er lichamelijk en mentaal veel verandert. Het is de leeftijd waarop je zelfstandiger wordt en je je eigen leefstijl gaat ontwikkelen. Om dit in kaart te brengen gaan we binnenkort weer een vragenlijstronde starten. Wil je meedenken over interessante onderzoeksvragen en de inhoud van de vragenlijst, geef je dan op volgens de instructies op de 'oproep-pagina'. We horen graag welke vragen er leven bij onze ABCD-deelnemers.

De ABCD-studie gaat door totdat jullie 25 jaar zijn.

Alle informatie die we de laatste vijftien jaar over jullie hebben verzameld, wordt gebruikt voor onderzoek en levert belangrijke informatie op. We hopen daarom dat jullie enthousiast mee blijven doen aan het onderzoek. Ieder kind verdient de best mogelijke start en daar willen we met de ABCD-studie aan bijdragen.

Wist je dat...

- we van 8266 moeders informatie hebben over de zwangerschap.
- bij het meetmoment op 11/12 jarige leeftijd 3027 kinderen hebben meegedaan 😊
- de ABCD-studie 64 grote databestanden heeft met allemaal verzamelde gegevens.
- meedoen altijd zinvol is, ook al heb je een meetmoment gemist.

ABCD-oproep

Denken jullie mee?

De ABCD-studie wil graag weten wat jullie belangrijke en interessante onderwerpen vinden die onderzocht moeten worden. Wat speelt er bij jullie? Waar krijg je als gezin mee te maken tijdens deze leeftijdsfase? Jullie ervaring is uniek en heel waardevol. Kortom welke vragen zien jullie 'ervaringsdeskundigen van ABCD' graag beantwoord?

In de herfstvakantie organiseren we een bijeenkomst, waar onderzoekers en mensen van de praktijk, met zowel ouders als de veertien-vijftien jarige ABCD-deelnemers kunnen overleggen. Tijdens de bijeenkomst zullen we ook vragen naar verbeterpunten voor de ABCD-studie. Hierbij kun je denken aan verbeterpunten voor meetronden, communicatie met de deelnemers en terugkoppeling van resultaten.

Voor de maatschappij is het belangrijk dat verschillende gezichtspunten, uit wetenschap en praktijk, betrokken worden bij wetenschappelijk onderzoek. Op die manier is de kans groter op succesvolle toepassingen van uitkomsten van onderzoek. Wil jij meedenken en je "stem" laten horen tijdens de bijeenkomst in Amsterdam? Stuur dan een mailtje naar abcd@amc.nl.

Heb je op dit moment al een interessante onderzoeksvraag die je met ons wilt delen? Stuur een mail naar abcd@amc.nl. Misschien staat jouw idee straks in de nieuwe vragenlijst 😊

Moet jij binnenkort een profielwerkstuk of sectorwerkstuk maken? En wil je graag je eigen gegevens en die van andere ABCD-deelnemers hiervoor gebruiken? Wij denken graag met je mee.

ABCD- meer digitaal

Naast dat de ABCD-studie op het milieu let, gaan we met de huidige tijd mee en verlagen we de postkosten. De aankomende vragenlijstronde wordt daarom digitaal aangeboden. De uitnodigingen krijgen jullie via de e-mail. Willen jullie daarom nog een keer de contactgegevens doorgeven? We merken dat deze in de loop van de tijd vaak veranderen. In de verpakking van deze nieuwsbrief vinden jullie een antwoordkaart. Scheur hem los, vul hem in en stuur hem op. Doorgeven via abcd@amc.nl kan ook. Alvast bedankt!

ABCD-update

Al 100 ABCD-deelnemers in de MRI

Begin dit jaar zijn we begonnen met het maken van hersenscans bij ABCD-deelnemers voor onze deelstudie over stress. We onderzoeken hoe stressgevoeligheid samenhangt met factoren in het vroege leven en met voeding. We kijken bijvoorbeeld hoe de hersenen reageren als je aan het eten bent. De MRI scanner maakt plaatjes van de hersenen door middel van een magnetisch veld en radiogolven. In totaal gaan we 120 ABCD-kinderen scannen. Eind september hopen we de laatste hersenscans te maken.

De kinderen liggen een uurtje in de tunnel van de MRI scanner. Via een tv-scherm doen de deelnemers een aantal taakjes. Terwijl de deelnemers de taakjes maken, meten de onderzoekers de activiteit in de hersenen.

Daarnaast vullen de deelnemers op één dag, op verschillende tijdstippen, buisjes met spuug. In het spuug wordt het niveau van het hormoon cortisol gemeten. Met de metingen op verschillende tijdstippen kunnen we zien hoe het cortisol niveau verandert gedurende de dag. Dit hangt namelijk samen met factoren als voeding en stress.

Op de foto's zie je de eerste deelnemer en onze onderzoekers bij de MRI scanner.

We hopen volgend jaar de resultaten met jullie te kunnen delen.

Wij willen alvast iedereen bedanken die meedoet aan dit onderzoek!

Verhuisplannen?

Wilt u uw nieuwe adres aan ons doorgeven?

Telefoon: 020 566 1252

E-mail: abcd@amc.nl

Volg ons op:

@ABCD_studie

Facebook.com/ABCDstudie

Persoonsgegevens

Naar aanleiding van de algemene vordering gegevensbescherming, de nieuwe privacy wetgeving, heeft de ABCD-studie informatie op de website geplaatst. Op de website kan je onder andere vinden hoe wij jullie privacy waarborgen, wat voor informatie onderzoekers krijgen en met welke onderzoekers en organisaties wij samen werken.

Kijk op www.abcd-studie.nl onder het kopje 'persoonsgegevens' voor meer informatie over jullie rechten bij de verwerking van de persoonsgegevens. Hier staan ook de contactgegevens van de functionaris gegevensbescherming van het Universitair Medisch Centrum Amsterdam locatie AMC vermeld.

ABCD-update

Nieuwe meetronde fase 5

[Begin 2019](#) worden alle ABCD-deelnemers uitgenodigd voor een nieuwe vragenlijstronde. Rond de leeftijd van 15 jaar, oftewel de puberteit, is het lichaam druk bezig zich te ontwikkelen tot een volwassen persoon. Over deze periode willen we informatie verzamelen. Daarnaast willen we ook weten hoe het met de ouders gaat. De data-verzameling zal daarom bestaan uit een [vragenlijst voor de moeder, de vader en de ABCD-deelnemer \(het kind\)](#). We zijn nu bezig met de voorbereidingen en het samenstellen van deze vragenlijsten. We hopen dat jullie weer massaal meedoen! En wil je meedenken over de inhoud van de vragenlijst, geef je dan op (zie de 'oproep-pagina').

Bij grootschalig bevolkingsonderzoek worden de vaders vaak niet betrokken. De ABCD-studie wil zich hierin onderscheiden. We weten nog weinig over de rol van de vader in de opvoeding van jonge kinderen. Ook weten we weinig over de invloed van zijn leefstijl op de gezondheid van zijn zoon of dochter. De rol van de vader in het leven van een kind kan minstens even veel of in sommige gevallen zelfs belangrijker zijn dan die van de moeder.

Dus een oproep aan alle vaders van ABCD: doe mee met fase 5 en vul straks de vragenlijst in.

De ABCD-projectleider in de spotlight

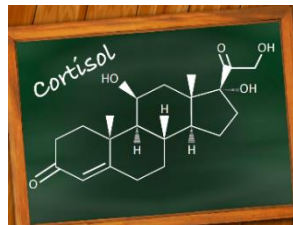
Ik ben Tanja Vrijkotte, sinds 2010 de projectleider van de ABCD-studie. Sinds 2005 werk ik aan deze studie en ik vind het heel bijzonder dat het onderzoek al zo lang loopt. We doen nog steeds onderzoek met gegevens van de zwangerschap, maar zijn inmiddels ook bezig met onderzoek naar bijvoorbeeld opvoeding en stress, gerapporteerd door de kinderen zelf. Tijdens de metingen van drie jaar geleden, toen de deelnemers elf jaar waren, heb ik zelf ook geholpen. Ik heb elektroden met snoertjes geplakt voor de hartslagmeting en bloeddrukmeters omgehangen. Ik vond het erg leuk om de grote verschillen tussen de kinderen te zien. Sommigen voelden zich een robot en gingen rondjes rennen, anderen waren rustig en vielen bijna in slaap op het onderzoeksbed met de koptelefoon op. Al deze verschillen maken het enorm interessant om aan deze studie te werken.

Ik heb bewegingswetenschappen gestudeerd aan de VU in Amsterdam. Mijn promotieonderzoek ging over werkstress en hart- en vaatziekten. Bij de ABCD-studie zorg ik, samen met het hele team, dat nieuwe dataverzamelingen worden opgestart en dat alle verzamelde gegevens gebruikt kunnen worden voor onderzoek en beleid. Ik zit veel achter de computer en moet veel overleggen. Ik probeer dit zittende gedrag te compenseren door met de fiets en de trein naar mijn werk te gaan, de trap te nemen, met onze hond te wandelen en af en toe te sporten.

ABCD-wetenschapsnieuws

Stress-hormoon in de zwangerschap

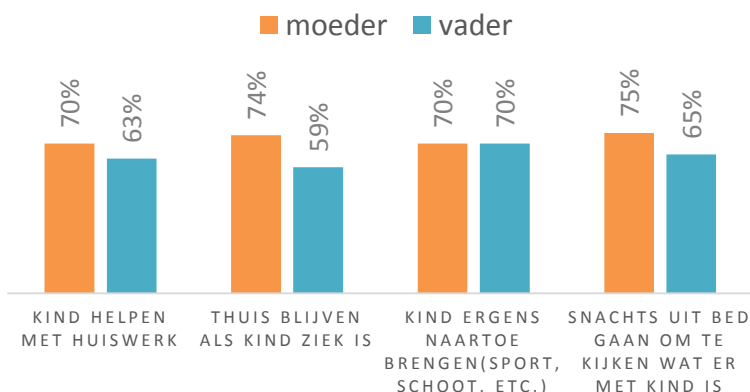
Cortisol wordt ook wel het 'stress-hormoon' genoemd. Dit hormoon wordt door de bijnieren gemaakt wanneer je in een stressvolle situatie zit. Cortisol zorgt er onder andere voor dat je lichaam meer glucose(suiker) vrijmaakt voor extra energie. Te veel cortisol kan schadelijk zijn voor de gezondheid. In de zwangerschap bereikt de cortisol van de moeder ook de baby in de buik, en te veel blootstelling hieraan kan negatieve gevolgen hebben op de ontwikkeling van de hersenen. Wij onderzochten, in de ABCD-studie, welke factoren samenhangen met het cortisol-niveau van de moeder tijdens de zwangerschap. Uit de resultaten bleek dat stress, depressie of angst geen sterke relatie heeft met de hoogte van cortisol in het bloed. Biologische of leefstijl factoren, waaronder leeftijd van de vrouw, slaap- en rookgedrag, lijken veel meer invloed op het cortisol-niveau te hebben.

Verantwoordelijkheid bij welke ouder?

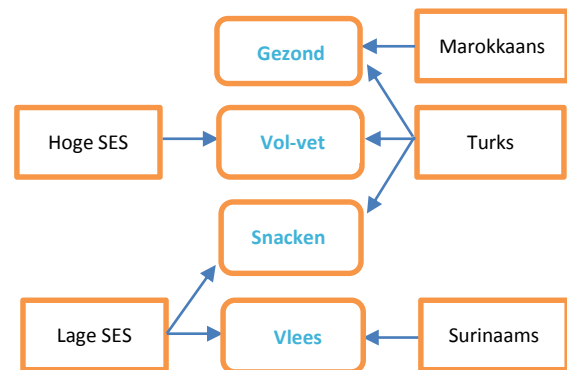
In de vragenlijst op 11-12 jaar werd zowel aan de vader als de moeder gevraagd in hoeverre zij verantwoordelijk zijn voor bepaalde taken in de opvoeding. Zij konden dit aangeven in percentages. Opvallend is dat de ouders samen vaak boven de 100% uitkomen. Wie overschat zijn taak?

Gemiddeld zelfgerapporteerde verantwoordelijkheid

Voedingspatronen in de ABCD-studie

Een verzameling van voedingsmiddelen die in een bepaalde hoeveelheid, verhouding, variatie en combinatie wordt gegeten, noemen we een voedingspatroon. Binnen de ABCD-studie weten we wat kleuters zoal eten omdat bijna 3000 ABCD-moeders een voedingsvragenlijst hebben ingevuld. Hieruit blijkt dat het voedingspatroon van 5-6 jarige kinderen kan worden verdeeld in 4 algemene patronen. Het 'Gezond' patroon bestaat uit het drinken van water en thee en het eten van groenten, fruit en vis. 'Vol-vet' uit margarine, roomboter, volvette kaas en een laag gebruik van light varianten. 'Vlees' uit vlees(waren), aardappelen, sauzen en 'Snacken' uit zoete en hartige tussendoortjes, geraffineerde ontbijtproducten en vruchtensappen.

We zien dat er verschillen zijn in voedingspatronen tussen kinderen uit gezinnen met een verschil in sociaaleconomische status (SES) en tussen kinderen van verschillende etnische afkomst. Vooral de kinderen met een lage SES en van niet-Nederlandse afkomst scoren hoog op het 'Snacken' patroon, met een uitschieter voor de Turkse kinderen. Marokkaanse kinderen hebben vaker een 'Gezond' patroon omdat ze veel groente en fruit eten. De belangrijkste verschillen zijn te zien in het figuur.

Benieuwd naar meer artikelen?

Bekijk onze volledige publicatielijst: www.abcd-studie.nl

Contactgegevens

UMC Amsterdam locatie AMC
afd. Sociale Geneeskunde
T.a.v. ABCD-studie
Postbus 22660
1100 DD Amsterdam
www.abcd-studie.nl

ABCD projectleider

Dr. Tanja Vrijkotte

ABCD datamanagers

Noekie van Lieshout MSc
Esi van der Zwan MSc
T: 020 566 1252
E: abcd@amc.nl

ABCD onderzoekers

Margreet Harskamp MD
Merlijn Botter MSc
Susanne de Rooij PhD
Ir. Viyan Rashid
Laetitia Smarius MD